

§ 3800

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

Jerzy RAKOWSKI

**PLANOWANIE ŚWIADCZEŃ OSOBISTYCH
I RZECZOWYCH NA RZECZ SIŁ ZBROJNYCH
PRZEZ ORGANY TERENOWEJ ADMINISTRACJI
RZĄDOWEJ I SAMORZĄDOWEJ**

12736

WARSZAWA

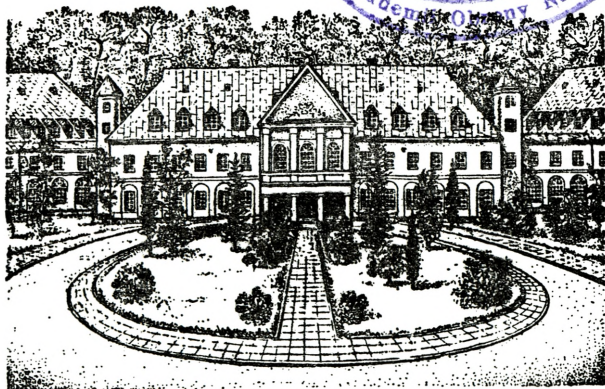
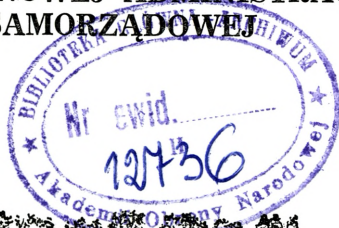
1998

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

Jerzy RAKOWSKI

**PLANOWANIE ŚWIADCZEŃ OSOBISTYCH
I RZECZOWYCH NA RZECZ SIŁ ZBROJNYCH
PRZEZ ORGANY TERENOWEJ ADMINISTRACJI
RZĄDOWEJ I SAMORZĄDOWEJ**

WARSZAWA

1998

Niniejszy materiał studyjny jest przeznaczony do wykorzystania na Wyższych Kursach Obronnych dla kierowniczej kadry administracji państwowej.

SPIS TREŚCI

Wstęp	5
1. Świadczenia na rzecz obrony.....	8
1.1. Świadczenia osobiste	8
1.2. Świadczenia rzeczowe	11
1.3. Świadczenia szczególne	13
2. Wykorzystanie świadczeń przez siły zbrojne	15
3. Planowanie świadczeń.....	18
4. Nakładanie obowiązku świadczeń osobistych i ich wykonanie	21
5. Przeznaczenie nieruchomości i rzeczy ruchomych na cele świadczeń rzeczowych oraz ich wykonanie	24
6. Uprawnienia osób wykonujących świadczenia osobiste	27
7. Odszkodowania za utratę lub uszkodzenie oraz szkody wynikłe z używania przedmiotów świadczeń rzeczowych.....	29
Zakończenie.....	31
Literatura	32
Załączniki	33

WSTĘP

Obrona Ojczyzny jest obowiązkiem wszystkich obywateli Rzeczypospolitej Polskiej. Umacnianie obronności RP, przygotowanie ludności i mienia narodowego na wypadek wojny oraz wykonanie innych zadań w ramach powszechnego obowiązku obrony należy do wszystkich organów władzy i administracji państwowej, innych organów i instytucji państwowych, organów samorządu terytorialnego, podmiotów gospodarczych i innych jednostek organizacyjnych, organizacji społecznych, a także każdego obywatela.

Powszechnemu obowiązkowi obrony podlegają wszyscy obywatele polscy zdolni ze względu na wiek i stan zdrowia do wykonania tego obowiązku. Jeżeli obywatel polski jest równocześnie obywatelem innego państwa i stale zamieszkuje poza granicami RP, nie podlega temu obowiązkowi.

W ramach powszechnego obowiązku obrony obywatele są zobowiązani do:

- pełnienia służby wojskowej;
- służby w obronie cywilnej;
- odbywania przysposobienia obronnego;
- uczestniczenia w samoobronie ludności;
- pełnienia służby w jednostkach zmilitaryzowanych;
- odbywania służby zastępczej;
- wykonywania świadczeń na rzecz obrony.

Świadczenia na rzecz obrony obejmują:

- świadczenia osobiste wykonywane w czasie pokoju oraz w razie ogłoszenia mobilizacji i wojny;
- świadczenia rzeczowe wykonywane w czasie pokoju oraz w razie ogłoszenia mobilizacji i wojny;
- świadczenia szczególne.

W ramach świadczeń na rzecz obrony szczególne miejsce zajmują świadczenia wykonywane na rzecz sił zbrojnych, a przede wszystkim wykonywane w razie ogłoszenia mobilizacji i wojny.

W okresie pokoju siły zbrojne (jednostki wojskowe) są ukompletowane według struktur organizacyjnych czasu pokojowego. W okresie zagrożenia będą przechodziły na wojenną strukturę organizacyjną. Przejście to odbywa się poprzez ich mobilizacyjne rozwinięcie.

Mobilizacyjne rozwinięcie jednostek wojskowych jest to zorganizowane ich przejście z etatu czasu pokojowego na wojenny, bądź formowanie od nowa przy wykorzystaniu posiadanych sił i środków oraz wydzielonych rezerw osobowych, środków transportowych i maszyn oraz zapasów materiałowych z gospodarki narodowej.

Mobilizacyjne rozwinięcie obejmuje:

- uzupełnienie jednostki stanem osobowym, środkami transportowymi i maszynami;
- wyposażenie w należyły sprzęt i środki materiałowe stosownie do norm należności czasu wojennego;
- wydzielenie (przyjęcie) załóżków;
- sformowanie jednostki wojskowej.

Sprawność i terminowość mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych jest uzależniona od działalności planistyczno-organizacyjnej w tym zakresie, prowadzonej przez jednostkę wojskową oraz zabezpieczenie tego procesu przez terenowe organy administracji wojskowej.

Terenowe organy administracji wojskowej (RSzW, WSzW, WKU) zabezpieczają mobilizacyjne rozwinięcie jednostek wojskowych poprzez realizację określonych przedsięwzięć we współdziałaniu z organami rządowej administracji ogólnej oraz organami samorządowymi miast (gmin) i jednostkami organizacyjnymi gospodarki narodowej.

Do jednych z podstawowych zadań zabezpieczenia mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych należy:

- zapewnienie uzupełnienia zgłoszonych potrzeb mobilizacyjnych w zakresie środków transportowych i maszyn pobieranych w ramach etatowych świadczeń rzeczowych;
- zapewnienie świadczeń osobistych i doraźnych świadczeń rzeczowych;
- organizacja powołania oraz dowozu żołnierzy rezerwy do miejsc mobilizacji.

W celu realizacji tego procesu planuje się wykorzystanie świadczeń w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny.

Oprócz tego siły zbrojne wykorzystują świadczenia w czasie pokoju, których wielkość wykorzystania jest dużo mniejsza w stosunku do wykorzystania w czasie mobilizacji i wojny.

1. ŚWIADCZENIA NA RZECZ OBRONY

1.1. Świadczenia osobiste (załącznik 1)

Świadczenia osobiste mogą być nałożone do wykonania w czasie pokoju oraz w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny.

Świadczenie osobiste może być nałożone na osoby, które ukończyły szesnaście lat, a nie przekroczyły sześćdziesiątego roku życia. Świadczenie to nakłada się na osoby posiadające obywatelstwo polskie i na stale mieszkające w kraju.

Świadczenie osobiste wykonywane w czasie pokoju polega na wykonaniu różnego rodzaju prac doraźnych (fizycznych i umysłowych) na rzecz przygotowania obrony Państwa. Może ono zobowiązywać obywatela do użycia posiadanych narzędzi prostych.

Specyficzną formą wykonywania świadczenia jest doręczanie dokumentów powołania do czynnej służby wojskowej oraz wezwań imiennych do wykonania świadczeń. Osoby wykonujące to świadczenie określa się nazwą „kuriera”. Mają one obowiązek użycia do wykonania świadczenia posiadanych środków transportowych.

Prace wykonane przez osoby wyznaczone do świadczeń osobistych powinny odpowiadać stanowi ich zdrowia oraz w miarę możliwości posiadany kwalifikacjom zawodowym.

Obowiązek wykonania świadczenia osobistego w czasie pokoju może być nałożony w związku z:

- ćwiczeniami wojskowymi;
- ćwiczeniami w obronie cywilnej;
- ćwiczeniami praktycznymi w zakresie powszechnej samoobrony;
- koniecznością dostarczenia i obsługi przedmiotów świadczeń rzeczowych.

Czas wykonywania tego świadczenia jest określony i nie może przekroczyć jednorazowo 12 godzin, a w stosunku do kurierów oraz osób obsługujących i dostarczających przedmioty świadczeń - 48 godzin. Obowiązek wykonania świadczenia w ciągu roku nie może przekroczyć trzech razy. Do czasu wykonania świadczenia wlicza się czas dojazdu do miejsca jego wykonania oraz powrotu do miejsca stałego pobytu lub miejsca pobytu czasowego trwającego ponad dwa miesiące, nie więcej jednak łącznie niż dwie godziny. W przypadku, gdy świadczenie jest wykonywane dłużej niż dwanaście godzin, do czasu jego wykonania wlicza się czas przeznaczony na wypoczynek, jednak nie więcej jak osiem godzin.

Obowiązek wykonania świadczenia nakłada wójt lub burmistrz (prezydent miasta) na wniosek wojskowego komendanta uzupełnień lub właściwego organu obrony cywilnej. Forma nałożenia świadczenia to decyzja.

Świadczenia osobiste wykonywane w czasie mobilizacji i wojny polegają na obowiązku świadczenia w każdym czasie przez osoby, które temu obowiązkowi podlegają. Obowiązek świadczenia polega na wykonaniu różnego rodzaju prac doraźnych na rzecz sił zbrojnych, obrony cywilnej lub państwowych jednostkach organizacyjnych wykonujących zadania dla potrzeb obrony Państwa.

Państwowymi jednostkami organizacyjnymi wykonującymi zadania dla potrzeb obrony Państwa są:

- jednostki przewidziane do militaryzacji;
- Policja;
- Urząd Ochrony Państwa;
- Straż Graniczna;
- Państwowa Straż Pożarna;
- Służba Więzienna;
- jednostki organizacyjne podległe ministrowi obrony narodowej lub dla których jest on organem założycielskim i nie wchodzące w skład sił zbrojnych;

- terenowe organy administracji rządowej, instytucje państwowe, organy samorządu terytorialnego, podmioty gospodarcze oraz inne jednostki organizacyjne w czasie, gdy wykonują świadczenia szczególne.

Czas wykonania świadczenia osobistego w czasie mobilizacji i wojny jednorazowo nie może przekroczyć siedmiu dni. Do czasu wykonania świadczenia wlicza się, podobnie jak do świadczeń wykonywanych w czasie pokoju, czas na dojazd i odpoczynek.

Obowiązek wykonania świadczenia następuje na podstawie decyzji w sprawie przeznaczenia do wykonania świadczenia nałożonej przez wójta lub burmistrza (prezydenta miasta). Termin wykonania świadczenia określa się jako natychmiast, co zobowiązuje daną osobę do zgłoszenia się natychmiast w określonym miejscu.

Na wniosek wojskowego komendanta uzupełnień wójt lub burmistrz (prezydent miasta), określone osoby przeznacza do funkcji kuriera. Przeznaczenie to potwierdza się decyzją, która wraz z uzasadnieniem na piśmie doręczona zostaje osobie przeznaczonej oraz wojskowemu komendantowi uzupełnień.

Powołanie do czynnej służby wojskowej następuje za pomocą kart powołania, kart mobilizacyjnych oraz w drodze obwieszczeń lub w inny sposób określony przez ministra obrony narodowej. Kartę mobilizacyjną żołnierz rezerwy przechowuje osobiście, a kartę powołania, która jest decyzją administracyjną wojskowego komendanta uzupełnień należy dostarczyć (doręczyć).

Zorganizowanie doręczania i doręczeniem kart powołania do odbycia ćwiczeń wojskowych przeprowadzanych w trybie natychmiastowego stawiennictwa oraz do czynnej służby wojskowej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny należy:

- w gminach - do wójtów lub burmistrzów (prezydentów miast);
- w rejonach - do kierowników urzędów rejonowych rządowej administracji ogólnej.

Doręczenie kart powołania w powyższych przypadkach może nastąpić również przez jednostki wojskowe, wojskowe komendy uzupełnień, urzędy pocztowo-telekomunikacyjne oraz Policję.

W okresie pokoju powołanie do odbycia ćwiczeń wojskowych przeprowadzonych w trybie natychmiastowego stawiennictwa, a tym samym wykonywania świadczeń osobistych przewidzianych na czas mobilizacji i wojny może być nałożony tylko w celu sprawdzenia gotowości mobilizacyjnej Sił Zbrojnych.

1.2. Świadczenia rzeczowe (załącznik 2)

Przedmioty świadczeń rzeczowych mogą być przeznaczone:

a) na uzupełnienie potrzeb mobilizacyjnych wynikających z wojennych struktur organizacyjnych jednostek wojskowych oraz państwowych jednostek organizacyjnych wykonujących zadania dla potrzeb obrony Państwa - zwane „etatowymi świadczeniami rzeczowymi”;

b) do używania przez jednostki wojskowe, organy obrony cywilnej oraz państwowe jednostki organizacyjne, wykonujące zadania dla potrzeb obrony Państwa, nie podlegające włączeniu w skład ich struktur organizacyjnych - zwane doraźnymi świadczeniami rzeczowymi”.

Świadczenie rzeczowe w czasie pokoju polega na oddaniu do używania posiadanych nieruchomości i rzeczy ruchomych na cele przygotowania obrony Państwa. Obowiązek świadczenia może być nałożony na urzędy, instytucje państwowe, podmioty gospodarcze i inne jednostki organizacyjne.

Świadczenia rzeczowe mogą być wykonane na rzecz:

- sił zbrojnych;
- formacji obrony cywilnej;
- państwowych jednostek organizacyjnych wykonujących zadania dla potrzeb obrony państwa.

W okresie pokoju czas wykonania świadczenia rzeczowego nie może przekroczyć jednorazowo w przypadku jego pobrania:

- a) w celu sprawdzenia gotowości mobilizacyjnej sił zbrojnych - 48 godzin;
- b) w związku z ćwiczeniami wojskowymi - 7 dni;
- c) w związku z ćwiczeniami w obronie cywilnej lub ćwiczeniami praktycznymi w zakresie powszechnej samoobrony - 24 godzin.

Nałożenie obowiązku świadczenia może nastąpić najwyżej trzy razy w roku, a w wymiarze 7 dni, tj. w związku z ćwiczeniami wojskowymi, tylko jeden raz w roku.

Do czasu wykonania świadczenia wlicza się czas niezbędny do dostarczenia przedmiotu świadczenia do wskazanego miejsca oraz powrotu do miejsca postoju (przechowywania) ale nie więcej, jak dwie godziny.

Ograniczenia czasu świadczenia podane wcześniej, nie dotyczą używania nieruchomości udostępnionych na rzecz przeprowadzenia rejestracji przedporobowych oraz poboru. Rodzaj i liczbę nieruchomości i rzeczy ruchomych jakie w danym roku kalendarzowym mogą być pobrane w ramach świadczeń rzeczowych określa corocznie Rada Ministrów.

Świadczenia rzeczowe w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie pokoju polegają na oddaniu posiadanych nieruchomości lub rzeczy ruchomych do używania przez siły zbrojne, formacje OC lub państwowe jednostki organizacyjne wykonujące zadania dla potrzeb obrony Państwa. Obowiązek ten może być nałożony na urzędy i instytucje państwowe, podmioty gospodarcze i inne jednostki organizacyjne, organizacje społeczne oraz osoby fizyczne.

Czas używania przedmiotu świadczenia jest nieograniczony. Przedmioty świadczeń rzeczowych podlegają zwrotowi po ustaniu potrzeby ich używania.

Obowiązek świadczeń rzeczowych nakłada wójt lub burmistrz (prezydent miasta) w formie decyzji. Decyzję o przeznaczeniu nieruchomości lub rzeczy ruchomych na cele świadczeń rzeczowych w czasie pokoju oraz w razie

ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny wydaje wójt lub burmistrz (prezydent miasta) na wniosek właściwych organów.

Posiadacze nieruchomości lub rzeczy ruchomych przeznaczonych na cele świadczeń w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny są zobowiązani wykonać świadczenie natychmiast, to jest w przypadku zaistnienia takich okoliczności lub otrzymania wezwania do wykonania świadczenia. Natychmiastowy termin wykonania świadczenia obowiązuje posiadaczy nieruchomości i rzeczy ruchomych przeznaczonych na świadczenia w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny, również w czasie pokoju, ale tylko w przypadku, gdy występuje sprawdzenie gotowości mobilizacyjnej sił zbrojnych.

1.3. Świadczenia szczególne (załącznik 3)

Świadczenia szczególne wykonują terenowe organy administracji rządowej, instytucje państwowe, organy samorządu terytorialnego oraz podmioty gospodarcze i inne jednostki organizacyjne. Świadczenia te wykonywane są odpłatnie i finansowane z budżetu państwa.

Polegają one na obowiązku:

a) dostosowania posiadanych nieruchomości i rzeczy ruchomych do potrzeb obrony państwa w sposób nie zmieniający ich właściwości i przeznaczenia;

b) przystosowania budowanych (rozbudowywanych i przebudowywanych) obiektów budowlanych oraz wytwarzanych rzeczy ruchomych do potrzeb obrony Państwa, w sposób nie zmieniający ich właściwości i przeznaczenia;

c) gromadzenia, przechowywania i konserwacji przedmiotów niezbędnych do wykonania czynności wyżej wymienionych.

Oprócz wyżej wymienionych obowiązków terenowe organy administracji rządowej, organy samorządu terytorialnego oraz podmioty gospodarcze i inne jednostki organizacyjne mogą być zobowiązane do odpłatnego wykonania określonych zadań mobilizacyjnych na rzecz sił zbrojnych. Wykonanie świadczeń szczególnych oraz określonych zadań mobilizacyjnych na rzecz sił zbrojnych następuje na podstawie umowy zawartej z wykonawcą przez właściwy organ.

2. WYKORZYSTANIE ŚWIADCZEŃ PRZEZ SIŁY ZBROJNE

Siły zbrojne będą wykorzystywały świadczenia w czasie pokoju przede wszystkim w związku z organizowaniem i prowadzeniem ćwiczeń wojskowych.

Największy zakres korzystania ze świadczeń planuje się na czas mobilizacji i wojny. Jednostki wojskowe będą korzystały ze świadczeń osobistych, rzeczowych oraz szczególnych (załącznik 4).

Zakres korzystania ze świadczeń zależy od wielu czynników, z których najważniejszy to stopień pokojowego ukończenia jednostki stanem osobowym oraz środkami transportowymi i maszynami. Potrzeby korzystania ze świadczeń wynikają z etatu pokojowego jednostki wojskowej. Im mniejszy jest procent pokojowego ukończenia jednostki tym większe potrzeby świadczeń konieczne do sprawnego mobilizacyjnego rozwinięcia. Najmniejsze potrzeby świadczeń będą miały jednostki rozwinięte, a największe jednostki skadrowane oraz nowo formowane.

Świadczenia osobiste w czasie mobilizacyjnego rozwinięcia jednostki wojskowej będą wykorzystywane do następujących przedsięwzięć:

- 1) rozwinięcie akcji kurierskiej obejmującej doręczenie kart powołania żołnierzom rezerwy oraz wezwań do wykonania świadczeń na rzecz obrony,
- 2) obsługą przedmiotów świadczeń rzeczowych,
- 3) zabezpieczenie mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych, a

w tym:

- a) obsada elementów bazy mobilizacyjnej;
- b) ewakuacja zapasów materiałowo-technicznych;
- c) inne prace (ochronno-porządkowe, zabezpieczenie medyczne, rozkonserwowanie sprzętu, strzyżenie osób itp.)

Świadczenia rzeczowe etatowe to potrzeby mobilizacyjne jednostek wojskowych. Są to pojazdy samochodowe, tabor kolejowy, statki powietrzne,

tabor pływający oraz maszyny ziemne. W zależności od przeznaczenia jednostki wojskowej może to być inny sprzęt, materiały oraz urządzenia.

W zakresie świadczeń rzeczowych doraźnych potrzeby jednostek wojskowych to:

- środki transportowe i maszyny wykorzystywane w procesie mobilizacji;
- teren pomieszczenia i obiekty;
- pojazdy samochodowe przeznaczone do dowozu żołnierzy rezerwy do jednostek wojskowych;
- sprzęt, materiały i urządzenia, a w tym:
 - sprzęt służby zdrowia,
 - wyposażenie stacji obsługi i warsztatów,
 - materiały pędne i smary oraz inne artykuły.

Świadczenia szczególne to przede wszystkim pomieszczenia, urządzenia i ludzie przygotowujący i dostosowujący środki transportowe i maszyny do potrzeb eksploatacji w wojsku oraz operacyjne przygotowanie terytorium RP do potrzeb wojny, a w tym:

- łączność na obszarze kraju;
- komunikacja;
- budownictwo morskie i specjalne;
- infrastruktura przechowywania i przesyłania paliw płynnych;
- baza lecznicza.

Świadczeniem szczególnym jest również przygotowanie miejsc zbiorów żołnierzy rezerwy (GPZb, MPZb) oraz ich dowóz do miejsc mobilizacji.

Obowiązujące świadczenia wykonywane przez obywateli oraz urzędy, instytucje państwowe, podmioty gospodarcze i inne jednostki organizacyjne są nieodłączną częścią mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych i osiągnięcia przez siły zbrojne pełnej gotowości bojowej.

Rodzaj, zakres i sposób realizacji świadczeń osobistych i rzeczowych ustalają dowódcy jednostek wojskowych. Podstawą do ich ustalenia są:

1) w zakresie etatowych świadczeń rzeczowych potrzeby mobilizacyjne w zakresie środków transportowych i maszyn;

2) w zakresie świadczeń osobistych i doraźnych świadczeń rzeczowych zadania planowane do realizacji w czasie osiągania wyższych stanów gotowości bojowej, czas ich wykonania oraz niezbędne do tego siły i środki.

Potrzeby w zakresie świadczeń dowódcy jednostek wojskowych składają do wojskowego komendanta uzupełnień właściwego do miejsca stacjonowania jednostki wojskowej. Wojskowy komendant uzupełnień składa zbiorczy wniosek za wszystkie zabezpieczane jednostki wojskowe do wójtów lub burmistrzów (prezydentów miast) właściwych ze względu na terytorium wojskowej komendy uzupełnień. Wójtowie, burmistrzowie (prezydenci miast) nakładają obowiązek świadczeń osobistych oraz przeznaczają nieruchomości i rzeczy ruchome na cele świadczeń rzeczowych stosownie do złożonych wniosków. Obowiązek świadczenia nałożony jest w formie decyzji.

W organach samorządu terytorialnego przygotowuje się wezwania do wykonania obowiązku świadczeń na rzecz obrony. Wezwania dotyczące wykonania świadczenia w czasie mobilizacji i wojny mogą być przechowywane we wspomnianych urzędach, w wojskowych komendach uzupełnień lub jednostkach wojskowych. Decyzję w tej sprawie podejmuje dowódca jednostek wojskowych. Urząd, wojskowa komenda uzupełnień lub jednostka wojskowa w której deponowane są wezwania odpowiada za ich doręczenie adresatom. Wezwania do wykonania świadczeń mogą być doręczone akcją kurierską jednostki wojskowej lub wojskowej komendy uzupełnień, akcją kurierską urzędów rejonowych rządowej administracji ogólnej i organów samorządowych (AKAT - akcja kurierska administracji terenowej) przez policję oraz urzędy pocztowe.

Uruchomienie wykonania świadczeń następuje w określonym stanie gotowości bojowej w sposób ustalony pomiędzy dowódcą jednostki wojskowej i wojskowym komendantem uzupełnień.

3. PLANOWANIE ŚWIADCZEŃ

Wójt lub burmistrz (prezydent miasta) planuje świadczenia do wykonania w czasie pokoju oraz na czas mobilizacji i wojny. Dokumentem w którym ujęte są świadczenia do wykonania w czasie pokoju jest „Roczny plan świadczeń osobistych i doraźnych świadczeń rzeczowych”, które mają być realizowane w następnym roku kalendarzowym. Plan ten powinien być wykonany do dnia 31 grudnia danego roku w stosunku do roku następnego.

Drugim, osobnym planem jest „Plan świadczeń osobistych oraz etatowych i doraźnych świadczeń rzeczowych przewidzianych do wykonania w razie ogłoszenia mobilizacji lub wybuchu wojny”.

Podstawę opracowania „Rocznego planu świadczeń” stanowią wnioski o nałożenie obowiązku świadczeń osobistych oraz przeznaczenie nieruchomości lub rzeczy ruchomych na cele doraźnych świadczeń rzeczowych. Wnioski te składają wojskowi komendanci uzupełnień w związku z ćwiczeniami wojskowymi oraz właściwe organy obrony cywilnej w związku z ćwiczeniami w obronie cywilnej oraz ćwiczeniami praktycznymi w zakresie powszechnej samoobrony. W planie tym uwzględnia się również wnioski kierowników urzędów rejonowych rządowej administracji ogólnej o przeznaczaniu nieruchomości na cele świadczeń rzeczowych w związku z używaniem ich w czasie poboru.

Podstawę do opracowania „planu świadczeń osobistych oraz etatowych i doraźnych świadczeń rzeczowych przewidzianych do wykonania w czasie mobilizacji lub wybuchu wojny, stanowią wnioski:

- 1) wojskowych komendantów uzupełnień w odniesieniu do świadczeń wykonywanych na rzecz jednostek organizacyjnych sił zbrojnych lub jednostek organizacyjnych wchodzących w tym czasie, na podstawie odrębnych przepisów w skład sił zbrojnych oraz jednostek organizacyjnych podległych

ministrowi obrony narodowej lub dla których jest on organem założycielskim i nie wchodzące w skład sił zbrojnych;

2) organów obrony cywilnej w odniesieniu do świadczeń wykonywanych na rzecz obrony cywilnej;

3) właściwych kierowników państwowych jednostek organizacyjnych wykonujących zadania na potrzeby obrony państw w odniesieniu do świadczeń na rzecz tych jednostek;

4) kierowników urzędów rejonowych w odniesieniu do świadczeń wykonywanych w związku ze zorganizowaniem doręczenia i doręczaniem kart powołania do pełnienia czynnej służby wojskowej oraz wezwań do wykonania świadczeń osobistych lub rzeczowych.

W planach tych wójt lub burmistrz (prezydent miasta) ujmuje również własne potrzeby świadczeń osobistych i rzeczowych koniecznych do zorganizowania doręczenia i doręczaniem kart powołania do pełnienia czynnej służby wojskowej oraz wezwań do wykonania świadczeń osobistych lub rzeczowych.

Wnioski dotyczące świadczeń powinny zawierać:

1) w zakresie świadczeń osobistych:

a) określenie jednostki organizacyjnej na rzecz której świadczenie ma być wykonywane,

b) liczbę osób ze wskazaniem ich kwalifikacji ogólnych i dane o potrzebie posiadania przez te osoby określonych narzędzi prostych,

c) termin i miejsce stawienia się do wykonania świadczenia,

d) rodzaj i zakres prac przewidzianych do wykonania,

e) czas trwania świadczenia.

2) w zakresie świadczeń rzeczowych:

a) określenie jednostki organizacyjnej na rzecz której świadczenie ma być wykonywane,

b) liczbę rodzaj nieruchomości oraz rzeczy ruchomych,

c) termin i miejsce, w którym posiadacz jest obowiązany oddać do używania przedmiot świadczenia,

d) przeznaczenie i okres, przez jaki przedmioty świadczenia będą używane.

We wnioskach tych mogą być również zawarte propozycje dotyczące nałożenia świadczeń osobistych na obywateli w określonych miejscowościach oraz świadczeń rzeczowych na określonych posiadaczy i obowiązku świadczeń osobistych w celu dostarczenia i obsługi przedmiotów świadczeń rzeczowych. Wojskowy komendant uzupełnień otrzymuje od wojewódzkiego urzędu statystycznego nieodpłatnie informacje i dane prowadzone w tych urzędach o rzeczach ruchomych z działu transportu i łączności.

Terenowe organy rządowej administracji ogólnej oraz wójtowie lub burmistrzowie (prezydenci miast) informują wojskowych komendantów uzupełnień oraz właściwe organy obrony cywilnej o nieruchomościach i rzeczach ruchomych, które mogą być przedmiotem świadczeń.

Informacje te powinny zawierać:

- 1) nazwę (dane) posiadacza i adres jego siedziby,
- 2) liczbę lub ilość, rodzaj, przeznaczenie nieruchomości albo rzeczy ruchomych,
- 3) dane charakteryzujące właściwości rzeczy ruchomych lub nieruchomości.

Informacje te są wykorzystywane podczas sporządzania wniosków dotyczących nałożenia obowiązku świadczeń.

Plan świadczeń osobistych oraz etatowych i doraźnych świadczeń rzeczowych przewidzianych do wykonania w razie ogłoszenia mobilizacji lub wybuch wojny podlega stałej aktualizacji.

4. NAKŁADANIE OBOWIĄZKU ŚWIADCZEŃ OSOBISTYCH I ICH WYKONANIE

Obowiązki wykonania świadczenia w czasie pokoju nakłada wójt lub burmistrz (prezydent miasta) stosownie do wniosków wojskowego komendanta uzupełnień lub właściwego organu obrony cywilnej.

W zakresie świadczeń osobistych wykonywanych w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny wnioski składają: wojskowi komendanci uzupełnień, organy obrony cywilnej, kierownicy państwowych jednostek organizacyjnych wykonujących zadania dla potrzeb obrony państwa, kierownicy urzędów rejonowych. Wójt lub burmistrz (prezydent miasta) musi pamiętać o własnych potrzebach świadczeń.

Nakładając obowiązek świadczenia w pierwszej kolejności realizuje się wnioski o nałożenie obowiązku świadczeń, które mają być wykonane w razie ogłoszenia mobilizacji lub wybuchu wojny. Decyzję o nałożeniu obowiązku wykonania świadczenia osobistego w czasie pokoju doręcza się osobie zobowiązanej i wnioskodawcy na piśmie wraz z uzasadnieniem, na 14 dni przed terminem stawienia się do wykonania świadczenia. Od decyzji zarówno osobie zobowiązanej, jak i wnioskodawcy przysługuje odwołanie do wojewody w terminie siedmiu dni od dnia doręczenia decyzji. Decyzja może być zmieniona przez wojewodę z urzędu, jeżeli została wydana z naruszeniem przepisów prawa. Na podstawie ostatecznej decyzji, osoba na którą nałożony jest obowiązek świadczenia jest obowiązana stawić się do jego wykonania w terminie i miejscu w niej wskazanym.

Osoby przeznaczone do funkcji kuriera mają prawo odwołać się od decyzji w terminie czternastu dni od dnia doręczenia decyzji. Decyzję o przeznaczeniu osoby do funkcji kuriera doręcza się również wojskowemu komendantowi uzupełnień, któremu to również w terminie czternastu dni przysługuje prawo odwołania do wojewody.

Kurier wobec którego wydano ostateczną decyzję może być na wniosek wojskowego komendanta uzupełnień, wzywany przez wójta lub burmistrza (prezydenta miasta) do wykonania świadczenia. Świadczenie kuriera polega na doręczeniu dokumentów powołania i wezwań do wykonania świadczeń.

W stosunku do osób przeznaczonych do wykonania świadczenia osobistego w razie ogłoszenia mobilizacji lub wybuchu wojny nadaje się rygor natychmiastowej wykonalności z chwilą zaistnienia takiej okoliczności.

Osoby te oraz kurierzy w czasie pokoju mogą być wzywani do wykonania świadczeń w związku ze sprawdzaniem gotowości mobilizacyjnej sił zbrojnych.

Wezwania do wykonania świadczenia osobistego na wniosek wojskowego komendanta uzupełnień mogą być przekazane dowódcom jednostek wojskowych, na rzecz których są one wykonywane. Obowiązek doręczenia wezwań spoczywa wówczas na dowódcach jednostek wojskowych.

Wezwania do wykonania świadczenia osobistego polegającego na obsłudze i dostarczeniu przedmiotów świadczeń rzeczowych, na wniosek posiadacza, może być mu dostarczone na przechowanie. Obowiązek dostarczenia wezwań spoczywa wówczas na posiadaczu. W przypadku, gdy osoba na którą nałożono obowiązek świadczenia osobistego, jest obłożnie chora i nie może stawić się do jego wykonania w terminie określonym w decyzji lub wezwaniu, zawiadamia o tym wójta lub burmistrza (prezydenta miasta) osobiście lub przez inne osoby, który powiadamia o tym wojskowego komendanta uzupełnień lub organ obrony cywilnej albo inną osobę (jednostkę organizacyjną) na rzecz której świadczenie miało być wykonywane.

W przypadku zaistnienia okoliczności uchylenia decyzji o przeznaczeniu osób do funkcji kuriera, oraz nałożenia obowiązku świadczenia osobistego wykonywanego w razie mobilizacji lub wybuchu wojny, w miejsce osób wobec których uchylono decyzję o nałożeniu świadczenia, nakłada się taki obowiązek na inne osoby oraz wystawia dla nich wezwania.

Obowiązkowi świadczeń osobistych nie podlegają:

1) żołnierze pełniący czynną służbę wojskową oraz osoby którym doręczono kartę powołania, a termin stawienia się do służby koliduje z terminem wykonania świadczenia;

2) poborowi odbywający służbę w obronie cywilnej lub służbę zastępczą;

3) osoby wybrane do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej lub organów samorządu terytorialnego na czas trwania kadencji;

4) osoby zaliczone do I lub II grupy inwalidów oraz uznane za trwale niezdolne do prowadzenia gospodarstwa rolnego;

5) funkcjonariusze Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Straży Granicznej, Służby Więziennej, Państwowej Straży Pożarnej oraz pracownicy Służby Ochrony Kolei, straży przemysłowej i straży pocztowej, sędziowie i prokuratorzy;

6) kobiety w ciąży i w czasie urlopu macierzyńskiego oraz osoby sprawujące opiekę nad dziećmi do lat ośmiu;

7) osoby sprawujące opiekę nad dziećmi od lat ośmiu do szesnastu lub osobami wspólnie zamieszkałymi, zaliczonymi do I grupy inwalidów albo obłożnie chorymi, jeżeli tej opieki nie można powierzyć innym osobom;

8) osoby zatrudnione na stanowiskach kierowników publicznych zakładów opieki zdrowotnej oraz na stanowiskach w opiece społecznej i placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

5. PRZEZNACZANIE NIERUCHOMOŚCI I RZECZY RUCHOMYCH NA CELE ŚWIADCZEŃ RZECZOWYCH ORAZ ICH WYKONANIE

Przedmiotem świadczeń rzeczowych nie mogą być:

1) tereny, pomieszczenia, środki transportowe, maszyny i inny sprzęt, znajdujący się w posiadaniu:

a) jednostek organizacyjnych służących bezpośrednio działalności Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, Kancelarii Prezydenta RP, Urzędu Rady Ministrów, ministerstw i urzędów wojewódzkich oraz banków i przedsiębiorstw wobec których prezes Narodowego Banku Polskiego pełni funkcje organu założycielskiego,

b) jednostek organizacyjnych podległych ministrom: obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji państwowej, sprawiedliwości oraz przedsiębiorstw wobec których pełnią oni funkcję organu założycielskiego,

c) przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych oraz innych przedstawicielstw i instytucji zrównanych z nimi w zakresie przywilejów i immunitetów na mocy ustaw, umów lub powszechnie ustalonych zwyczajów międzynarodowych, jak również członków tych przedstawicielstw, urzędów i instytucji oraz członków ich rodzin, a także innych osób zrównanych z nimi w zakresie przywilejów i immunitetów, jeżeli nie posiadają obywatelstwa polskiego;

2) biblioteki, muzea i archiwa oraz obiekty zabytkowe jak również przedmioty dóbr kultury oraz pomieszczenia do ich przechowywania;

3) zbiory naukowe i artystyczne mający charakter publiczny;

4) świątynie, domy modlitwy oraz pomieszczenia kościołów i innych związków wyznaniowych o uregulowanej sytuacji prawnej wraz ze znajdującymi się w nich przedmiotami do wykonywania kultu religijnego;

5) przedmioty wyłączone spod egzekucji stosownie do przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji;

6) parki narodowe i rezerваты przyrody;

7) przedszkola, domy dziecka, zakłady opiekuńczo-wychowawcze oraz szkoły specjalne i internaty tych szkół;

8) pojazdy samochodowe używane wyłącznie do przewozu wewnątrz zakładu, po przedstawieniu przez posiadacza odpowiednich dokumentów.

Przed wydaniem decyzji o przeznaczeniu nieruchomości lub rzeczy ruchomych na cele świadczeń wójt lub burmistrz (prezydent miasta), stosownie do zgłoszonych wniosków oraz własnych potrzeb, może dokonywać oględzin tych przedmiotów. W oględzinach mogą uczestniczyć uprawnieni przez wójta lub burmistrza przedstawiciele wnioskodawców.

Na podstawie zgłoszonych wniosków, potrzeb i oględzin wójt lub burmistrz (prezydent miasta) wydaje decyzje o przeznaczeniu nieruchomości lub rzecz ruchomych na cele świadczeń. W miarę możliwości obowiązkiem świadczeń rzeczowych powinni być równomiernie obciążeni wszyscy posiadacze, zamieszkujący lub mający siedzibę na obszarze działania gminy.

Nie dotyczy to jednak przeznaczania rzeczy ruchomych na cele etatowych świadczeń rzeczowych na rzecz sił zbrojnych.

Nakładając obowiązek świadczeń rzeczowych, wójt lub burmistrz, zawsze w pierwszej kolejności realizuje wnioski wojskowych komendantów uzupełnień dotyczące etatowych świadczeń rzeczowych dla sił zbrojnych, zarówno pod względem ilościowym, jak i jakościowym. Ujęte w planach przedmioty świadczeń winny być stale aktualizowane.

Decyzję o przeznaczeniu przedmiotu na cele świadczeń rzeczowych doręcza się posiadaczowi oraz wnioskodawcy na piśmie wraz z uzasadnieniem. Od decyzji tej zarówno posiadaczowi jak i wnioskodawcy przysługuje odwołanie do wojewody w terminie czternastu dni od dnia jej doręczenia. W przypadku wydania decyzji z naruszeniem przepisów prawa zostaje ona zmieniona przez wojewodę z urzędu. Decyzje mogą dotyczyć poszczególnych przedmiotów świadczeń rzeczowych albo ich rodzajów.

Na wniosek wojskowego komendanta uzupełnień lub właściwego organu OC, posiadacz wobec którego wydano ostateczną decyzję w sprawie nałożenia obowiązku świadczenia, może być wzywany przez wójta lub burmistrza (prezydenta miasta) do wykonania świadczenia. Wezwanie doręcza się na czternaście dni przed terminem jego wykonania. Posiadacz przedmiotu świadczenia winien oddać przedmiot w terminie i miejscu wskazanym w wezwaniu.

Posiadacz wobec którego wydano ostateczną decyzję o przeznaczeniu nieruchomości lub rzeczy ruchomych na cele świadczeń w razie ogłoszenia mobilizacji lub wybuchu wojny jest obowiązany wykonać to świadczenie w zaistniałych okolicznościach, mimo nie otrzymania w tej sprawie wezwania.

Wezwania do wykonania świadczeń rzeczowych wykonywanych w czasie pokoju oraz w razie ogłoszenia mobilizacji i wojny są przygotowywane, przechowywane i dostarczane według tych samych zasad jak wezwania do wykonania świadczeń osobistych.

Posiadacz przedmiotu świadczenia obowiązany jest oddać go do użytkownika w stanie przydatnym do użycia z dotyczącymi go dokumentami.

Biorący przedmiot świadczenia obowiązany jest używać go w sposób odpowiadający jego właściwościom i przeznaczeniu.

Za używanie przedmiotu świadczenia rzeczowego jego posiadaczowi przysługuje ryczałt w wysokości odpowiadającej szkodzi poniesionej wskutek jego dostarczenia oraz stawce jego amortyzacji. Wysokość stawek ryczałtu ulega corocznie rewaloryzacji, stosownie do wskaźnika wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych w roku poprzedzającym, ogłoszonego przez prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. Ryczałt ten wypłaca jednostka organizacyjna na rzecz której świadczenie zostało wykonane.

6. UPRAWNIENIA OSÓB WYKONUJĄCYCH ŚWIADCZENIA OSOBISTE

Osobom wykonującym świadczenie osobiste, jednostka organizacyjna na rzecz której są one wykonywane zobowiązana jest do zapewnienia odpowiednich warunków bezpieczeństwa i higieny pracy.

W przypadku wykonywania świadczenia przez czas przekraczający 24 godziny, osobom je wykonującym, należy zapewnić czas niezbędny do odpoczynku i odpowiednio do tego wyposażone pomieszczenie.

Jeżeli świadczenie wykonywane jest w czasie przekraczającym 8 godzin, osobom je wykonującym zapewnia się bezpłatne wyżywienie, w przypadku niemożności zapewnienia wyżywienia, wypłaca się równoważnik pieniężny. Koszt wyżywienia i wysokość równoważnika pieniężnego powinna odpowiadać stawkom diet przysługujących z tytułu podróży służbowych na obszarze kraju.

Z chwilą zakończenia świadczenia osobistego osobom je wykonującym wypłaca się:

1) zwrot kosztów przejazdu do miejsca wykonania świadczenia i powrotu do miejsca stałego zamieszkania według stawek cen biletów w środkach komunikacji publicznej. W przypadku wykorzystania własnego środka transportowego według stawek określonych przez ministra transportu i gospodarki morskiej dotyczących używania samochodów osobowych, motocykli do celów służbowych;

2) kurierom, zwrot kosztów za wykorzystywanie własnego środka transportowego według stawek wyżej określonych;

3) równoważnik pieniężny za wyżywienie, jeżeli jednostka organizacyjna nie zapewniła bezpłatnego wyżywienia;

4) ryczałt godzinowy w wysokości 1/178 kwoty najniższego wynagrodzenia pracowników za pełny miesięczny wymiar czasu pracy, określony

przez ministra pracy i polityki socjalnej na podstawie kodeksu pracy, za każdą godzinę czasu wykonania świadczenia;

5) należność pieniężną w przypadkach:

a) gdy świadczenie osobiste jest wykonywane przez pracownika w czasie pracy i zakład pracy nie wypłacił wynagrodzenia za czas pracy opuszczony z powodu świadczenia. Wysokość należności pieniężnej winna odpowiadać utraconemu wynagrodzeniu za pracę,

b) jeżeli świadczenie jest wykonywane przez pracownika w czasie urlopu wypoczynkowego. Wysokość należności za czas wykonania świadczenia, obliczona według zasad obowiązujących przy ustalaniu wynagrodzenia za urlop wypoczynkowy. Należność tę wypłaca się na podstawie zaświadczenia zakładu pracy.

Zakład pracy jest zobowiązany zwolnić (usprawiedliwić nieobecność w pracy) pracownika na czas niezbędny do wykonania świadczenia osobistego. Czas świadczenia wlicza się do okresu pracy wymaganego do nabycia lub zachowania uprawnień pracowniczych. Osoby, które zachorowały lub doznały uszczerbku na zdrowiu podczas lub w związku z wykonywaniem świadczenia, mają prawo do bezpłatnego korzystania ze świadczeń publicznych zakładów opieki zdrowotnej.

7. ODSZKODOWANIA ZA UTRATĘ LUB USZKODZENIE ORAZ SZKODY WYNIKŁE Z UŻYWANIA PRZEDMIOTÓW ŚWIADCZEŃ RZECZOWYCH

W razie utraty lub uszkodzenia oraz za szkody powstałe w wyniku używania przedmiotów świadczeń w sposób sprzeczny z jego właściwościami lub przeznaczeniem, posiadaczowi przysługuje odszkodowanie. Prawo do odszkodowania powstaje z dniem zwrotu przedmiotu, lub otrzymania zawiadomienia, że nie zostanie on zwrócony z powodu utraty lub uszkodzenia w stopniu wykluczającym celowość naprawy, albo od dnia w którym zwrot winien nastąpić.

Odszkodowanie przyznaje się na wniosek posiadacza lub jego spadkobiercy oraz z urzędu. Zgłoszenie wniosku winno nastąpić nie później niż w ciągu 12 miesięcy od dnia zwrotu, lub dnia w którym zwrot winien nastąpić. Ustalenie wysokości odszkodowania powinno nastąpić nie później niż w ciągu 30 dni od dnia ogłoszenia wniosku.

Podstawę ustalenia odszkodowania stanowią:

- 1) poświadczenie przekazania przedmiotu świadczenia;
- 2) poświadczenie zwrotu przedmiotu świadczenia zawierające ustalenia stanu technicznego albo zawiadomienie stwierdzające, że nie zostanie on zwrócony;
- 3) inne dowody dotyczące przedmiotu świadczenia przedstawione przez posiadacza lub znajdujące się w dyspozycji organów rządowej administracji ogólnej.

Podczas ustalania wysokości odszkodowania:

- 1) uwzględnia się procentowy ubytek wartości przedmiotu na skutek oddania go do używania, do dnia zwrotu lub otrzymania zawiadomienia o niemożliwości zwrotu;

2) stosuje się ceny rynkowe przedmiotów oddanych do używania obowiązujące w dniu rozpatrywania wniosku o odszkodowanie.

W sprawach przyznawania odszkodowania i ustalania jego wysokości powołuje się komisję w skład której wchodzi:

- przedstawiciel jednostki organizacyjnej która korzystała z przedmiotu świadczenia;

- posiadacz lub jego przedstawiciel;

- rzeczoznawca.

Komisja ta sporządza protokół określający wysokość odszkodowania, który jest podstawą jego wypłacenia.

ZAKOŃCZENIE

W razie ogłoszenia mobilizacji lub w czasie wojny wójt lub burmistrz (prezydent miasta) może nałożyć obowiązek świadczeń osobistych i rzeczowych na podstawie doraźnie zgłoszonych wniosków przez organy i kierowników jednostek organizacyjnych wcześniej podanych oraz dowódców jednostek wojskowych. Wykonanie świadczenia następuje na podstawie decyzji, której nadaje się rygor natychmiastowej wykonalności w terminie w niej określonym.

W szczególnych sytuacjach obowiązek świadczenia może być nakładany w drodze obwieszczeń lub w inny sposób.

Odpowiednio zaplanowane i wykonane świadczenia osobiste i rzeczowe na wypadek mobilizacji i wojny są jednym z elementów warunkujących osiągnięcie przez siły zbrojne (jednostki wojskowe) gotowości bojowej w nakazanym czasie.

Opracowane plany świadczeń i sprawna ich realizacja zapewnia jednostkom wojskowym potrzeby mobilizacyjne w zakresie środków transportowych i maszyn (oraz innych środków) oraz zabezpiecza ich mobilizacyjne rozwinięcie.

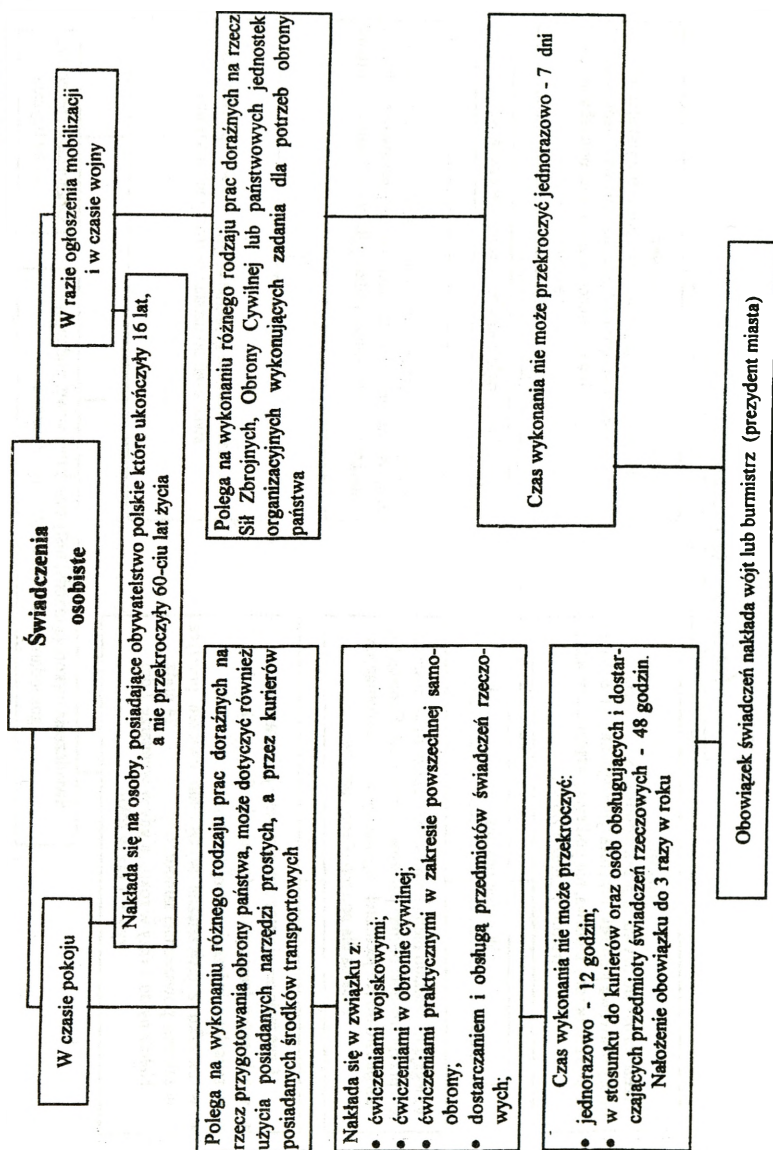
Sprawne i terminowe realizowanie zaplanowanych przedsięwzięć uwarunkowane jest również należycie zorganizowanym współdziałaniem pomiędzy wojskową komendą uzupełnień a organami rządowej administracji ogólnej oraz samorządu terytorialnego.

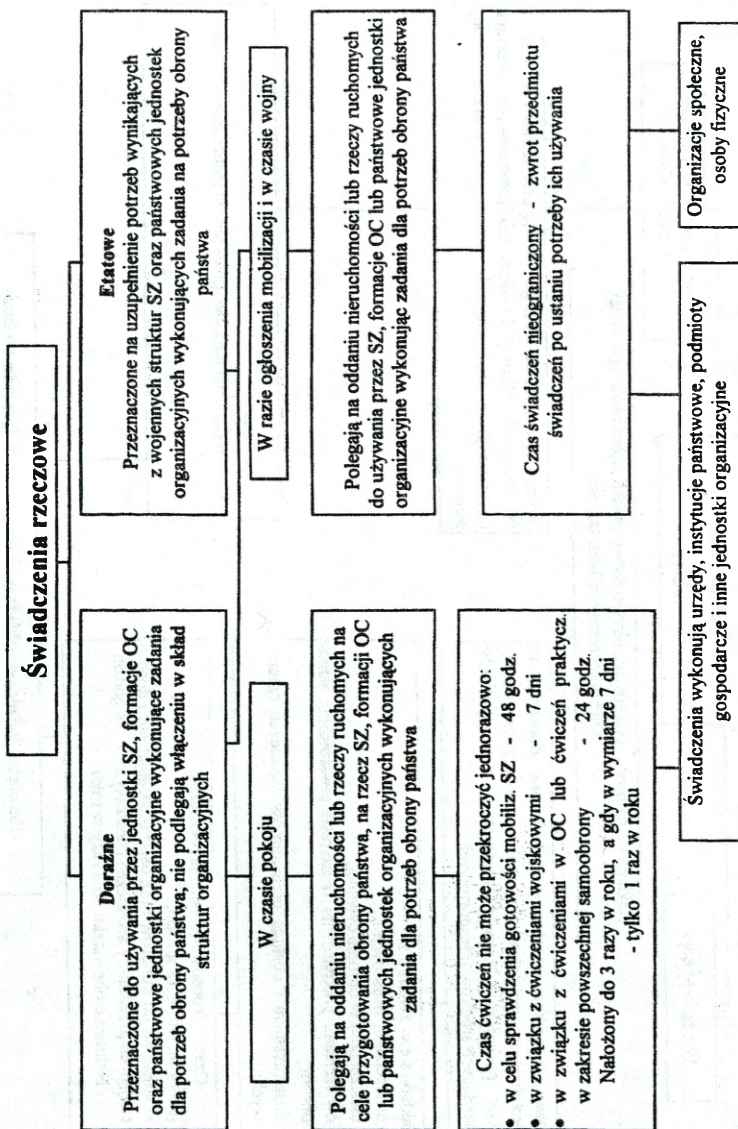
Opracowane plany świadczeń muszą być na bieżąco aktualizowane, aby zaplanowane w nich świadczenia były zawsze aktualne.

LITERATURA

1. Obwieszczenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 11 grudnia 1991 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy z dnia 21 listopada 1967 r., o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 1992 r. nr 4, poz. 16).

2. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 1993 r. w sprawie świadczeń na rzecz obrony (Dz.U. z 1993 r. nr 85, poz. 397).

Świadczenia szczególne

Polegają na obowiązkach:

- dostosowania nieruchomości i rzeczy ruchomych do potrzeb obrony państwa, w sposób nie zmieniający ich właściwości i przeznaczenia;
- przystosowania budowanych (przebudowywanych i rozbudowywanych) obiektów budowlanych oraz wytwarzanych rzeczy ruchomych dla potrzeb obrony państwa, w sposób nie zmieniający ich właściwości i przeznaczenia;
- gromadzenia przechowywania i konserwacji przedmiotów niezbędnych do wykonania czynności wyżej wymienionych;
- wykonaniu zadań mobilizacyjnych na rzecz Sił Zbrojnych.

Wykonują:

terenowe organy administracji rządowej, instytucje państwowe, organy samorządu terytorialnego, podmioty gospodarcze i inne jednostki organizacyjne.

Wykonanie obowiązków lub zadań następuje na podstawie umowy zawartej z wykonawcą przez właściwy organ.

**ŚWIADCZENIA NA RZECZ SIŁ ZBROJNYCH
W CZASIE MOBILIZACJI I WOJNY**

